

1989, 19. března – Sdělení VONS č. 954 „Ivan Jirous a Jiří Tichý odsouzení“ o hlavním líčení u Okresního soudu v Jihlavě s Ivanem Jirousem a Jiřím Tichým a jejich odsouzení pro trestný čin pobuřování k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

Okresní soud v Jihlavě v senátu, jemuž předsedal JUDr. Ilja Libenský, odsoudil v hlavním líčení dne 9. 3. 1989 Ivana Jirouse a Jiřího Tichého za petici, která činí státní orgány odpovědnými za smrt Pavla Wonky. Soud je uznal vinnými trestným činem pobuřování podle § 100/1a a vyměřil Ivanu Jirousovi trest odnětí svobody v trvání 16 měsíců ve II. NVS a Jiřímu Tichému trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců v I. NVS. Obžaloba oba vinila také z trestného činu poškozování zájmů republiky v cizině podle § 112 tr. z. a trestný čin pobuřování byl žalován nejen v odstavci 1a, ale také v odstavci 3a, podle kterého by obžalovaní mohli být odsouzeni od jednoho do pěti let odnětí svobody. Soud však při svém rozhodování toto právní hodnocení nepřijal, neboť skutečnosti, o něž se opíralo, neuznal za podložené.¹ Jednání v soudní síni se zúčastnili zástupci Mezinárodní helsinské federace Jeri Laberová, Gerald Nagler a Karl Johannes von Schwarzenberg, zástupce Výboru československé veřejnosti JUDr. Alexandr Klimeš, redaktor Rudého práva Jaroslav Kojzar a zástupci brněnského tisku a Československé televize.²

Během hlavního líčení, které mělo výhradně politický charakter, byly probírány jednotlivé body petice, aniž by se obžalobě podařilo prokázat jejich nepravdivost. Oba obžalovaní se k autorství petice hlásili a trvali na svém právu vyjadřovat se k historickým i současným skutečnostem. Také my trváme na tom, že toto právo má každý občan československé republiky, že to je dokonce zlepšení poměrů v naší zemi. Proto považujeme rozsudek za nespravedlivý a pozastavujeme se také nad nepodmíněným trestem Jiřího Tichého, který dosud nebyl trestán.

Oba obžalovaní se na místě odvolali.³

Informace o Chartě 77, r. 12, 1989, č. 6, s. 3–4.

POZNÁMKY

- ¹ Rozsudek Okresního soudu v Jihlavě vynesený nad Ivanem Jirousem a Jiřím Tichým senátem složeným z předsedy JUDr. Ilji Libenského a soudců Václava Kasala a Jiřího Vlacha je uložen in: OS v Jihlavě, soudní spis k případu Ivana Jirouse a Jiřího Tichého, spis. zn. 2 T 11/89; ABS, vyšetřovací spis k případu Ivana Jirouse a spol., sign. V 15053 Brno; LP, Sb. VONS, inv. č. 151, sign. I/4, kart. 29. K soudnímu jednání viz dále protokol o hlavním líčení uložený in: OS v Jihlavě, soudní spis k případu Ivana Jirouse a Jiřího Tichého, spis. zn. 2 T 11/89.

Jednání předsedy senátu JUDr. Libenského ocenil Jirousův obhájce Jiří Machourek, který k tomu uvedl: „*V této souvislosti nemohu nezpomenout soudce Ilju Libenského, který sice Jirouse nakonec odsoudil, ale v daných poměrech mírně. Navíc projevil neobvyklou statečnost, když se mnou několikrát hovořil a sám mne informoval o zákulisí tohoto procesu i chystaných krocích.*“ SOUKUPOVÁ, Jana: Jiří Machourek se nebál u soudu hájit disidenty, *Mladá Fronta Dnes – Jihomoravský kraj*, 11. 7. 2009, http://brno.idnes.cz/jiri-machourek-se-nebal-u-soudu-hajit-disidenty-frm-/Brno-zpravy.aspx?c=A090707_1219865_brno_krc [28. 2. 2014].

- ² Příklad Ivana Jirouse a Jiřího Tichého vyvolal mimořádný ohlas v Československu i v zahraničí. Došlo mj. k ustavení Výboru na obranu Ivana Jirouse, který ve svém ustavujícím prohlášení ze 16. 11. 1988 shrnujícím Jirousův život a perzekuci vyzval: „*Přátelé, pomozte nám dostat Jirouse z vězení! Pomozte nám zachránit jednoho z našich nejlepších lidí, jde o jeho život! Informujte o případu Jirous světovou veřejnost, pište o něm do novin a časopisů. Hovořte o případu na rockových koncertech, výstavách, při všech kulturních akcích. Posílejte protestní petice naší vládě, protestujte proti jeho věznění u našich zastupitelských úřadů. Jirouse, básníka, novináře, jednoho z nás, musíme dostat z vězení. Ať se heslo ‚Svoboda Jirousovi‘ stane ‚módou‘ v širokých vrstvách mladých lidí svobodného světa. Jde nám přece o stejnou věc, o nikým a ničím neokleštěný a nezmrzačený projev tvořivého lidského ducha.*“ Dokument je uložen in: LP, Sb. VONS, inv. č. 151, sign. IV/2, kart. 29. Dále viz zprávu o založení Výboru na obranu Ivana Martina Jirouse obsahující citaci z úvodního prohlášení a informaci o podobných petičních akcích pořádaných československými exulanty a o akcích Nezávislého mírového sdružení in: *Informace o Chartě 77*, r. 11, 1988, č. 20, s. 12. Výbor zorganizoval mj. petici za propuštění I. Jirouse z vězení, viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 151, sign. IV/3, kart. 29; též OS v Jihlavě, soudní spis k případu Ivana Jirouse a Jiřího Tichého, spis. zn. 2 T 11/89. Vydal též výzvu československým hudebníkům a hudebnímu publiku k podpoře snahy za osvobození Ivana Jirouse, Petra Cibulky a dalších politických vězňů obsahující zprávu o případu Ivana Jirouse a Petra Cibulky a o akcích na Jirousovu

podporu. LP, Sb. VONS, inv. č. 151, sign. IV/4, kart. 29; dále viz dokument obsahující zprávu o případu I. Jirouse a informaci o akci Výboru na obranu Ivana Jirouse na jeho podporu uložený in: tamtéž, sign. IV/5, kart. 29.

Na podporu Jirouse a Tichého vznikla řada petic – petice „Protest proti věznění Petra Cibulky a dalšímu potlačování nezávislých kulturních aktivit“ adresovaná prezidentu republiky, Federálnímu shromáždění ČSSR, vládě ČSSR a Nejvyššímu soudu (neuvedeno, zda ČSSR, či ČSR) vyjadřující protest proti věznění Petra Cibulky, Dušana Skály, Jiřího Štencla a Ivana Jirouse a požadující zastavení perzekuce nezávislé kultury (sepsáno v Praze mezi 25. 11. a 10. 12. 1988), tamtéž, sign. IV/7, kart. 29; petice adresovaná kanceláři Federálního shromáždění ČSSR obsahující žádost o okamžité propuštění I. Jirouse a J. Tichého na svobodu z 18. 12. 1988, tamtéž, sign. IV/8, kart. 29; petice skupiny československých občanů obsahující zprávu o případu I. Jirouse a J. Tichého a žádost o jejich propuštění na svobodu, tamtéž, sign. IV/9, kart. 29; petice za propuštění Jirouse, Tichého, Cibulky, Skály a Štencla ze 7. 11. 1988, tamtéž, sign. IV/10, kart. 29; petice účastníků pouti ke sv. Korbinianovi ve Freisingu adresovaná prezidentu republiky Gustávu Husákovi obsahující zprávu o uvěznění Petra Cibulky, Ivana Jirouse, Dušana Skály, Jiřího Štencla a Jiřího Tichého za petici vydanou v souvislosti se smrtí Pavla Wonky a žádost o intervenci v jejich prospěch ze 17. 12. 1988 s dokumentací týkající se snahy zajistit podporu pro Jirouse mezi západoněmeckými politiky, tamtéž, sign. IV/11, kart. 29; petice adresovaná ministerstvu spravedlnosti, předsednictvu vlády ČSSR, Federálnímu shromáždění ČSSR, Generální prokuratuře ČSSR, Federálnímu ministerstvu vnitra, prezidentské kanceláři a generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ obsahující výzvu k osvobození Petra Cibulky, Ivana Jirouse, Františka Stárka a dalších politických vězňů a informaci o zahájení znovuvydávání časopisu Vokno v případě jejich nepropuštění z vězení, tamtéž, sign. IV/17, kart. 29; petice obsahující protest proti uvěznění I. Jirouse a žádost o jeho propuštění z vězení spolu s dalšími nezákonně vězněnými občany, tamtéž, sign. IV/18, kart. 29.

Stížnost proti věznění a trestnímu stíhání Jirouse a Tichého adresoval 7. 3. 1989 okresní prokuratuře v Jihlavě Vít Pelikán. Stížnost je uložena in: tamtéž, sign. IV/12, kart. 29. Dále mj. viz usnesení ze zasedání Aktivu mladých výtvarníků konaného 31. 5. 1989 v Praze obsahující stanovisko k uvěznění I. Jirouse s podpisy signatářů a průvodní dopis předsedovi vlády ČSSR Lubomíru Štrougalovi k zaslanému stanovisku aktivu uložené in: tamtéž, sign. IV/16, kart. 29; též viz výzvu k velikonočním modlitbám za I. Jirouse a další politické vězně, tamtéž, sign. IV/15, kart. 29; též text Petra Chudožilova „Óda na rodinný klavír“ o osobnosti J. Tichého, uloženo in: tamtéž, sign. IV/21, kart. 29.

Celá řada podpůrných dopisů a pohlednic z domova i ze zahraničí je uložena v soudním spisu. Z nich je možno ocitovat z dopisu brněnského uni-

verzitního profesora Milana Jelínka Okresnímu soudu v Jihlavě z 15. 3. 1989: „Rozsudek Vašeho soudu nemůže mít jiný důsledek než další zostřování vnitropolitické situace. Snad není třeba ani připomínat, že podobné rozsudky, jež byly vyneseny nad V. Havlem nebo Ivanem Jirousem aj., poškozují prestiž našeho státu a jsou v rozporu s demokratizačními změnami v Polsku, Maďarsku i v Sovětském svazu.

Okresní soud v Jihlavě, *ať už jednal samostatně nebo pod politickým tlakem, vzal na sebe těžkou zodpovědnost.*“ OS v Jihlavě, soudní spis k případu Ivana Jirouse a Jiřího Tichého, spis. zn. 2 T 11/89.

Případu se mj. věnovala Amnesty International. Rozsáhlá dokumentace o jejím zájmu je obsažena in: LP, Sb. VONS, inv. č. 151, sign. IV/21, kart. 29, a též in: OS v Jihlavě, soudní spis k případu Ivana Jirouse a Jiřího Tichého, spis. zn. 2 T 11/89; též viz mj. článek „Poslanci britské Dolní sněmovny žádají propuštění Ivana Jirouse“ in: *Informace o Chartě 77*, r. 12, 1989, č. 3, s. 18; text „Der Gewissenshäftling Ivan Jirous“ obsahující životopisné údaje a zprávu o perzekuci Ivana Jirouse a výzvu k boji v jeho prospěch in: LP, Sb. VONS, inv. č. 151, sign. IV/24, kart. 29; prohlášení Vysokoškolského výboru Nezávislého svazu polských studentů Gdaňské univerzity o adopci vězněného Martina Jirouse na základě výzvy Polsko-československé solidarity v rámci akce Patronát in: *Biuletyn informacyjny*, 1989, č. 13 (7. 2.), s. 17, uloženo in: LP, Sb. VONS, inv. č. 151, sign. IV/25, kart. 29; článek o neúspěšné snaze britského poslance Dudleyho Fishburna a Ziny Freundové předat československému velvyslanci v Londýně petici britských občanů za propuštění I. Jirouse z vězení obsahující text Fishburnova dopisu o této akci publikovaný v *Daily Telegraph* in: *Londýnské listy*, březen 1989, s. 1. K exilovým ohlasům viz mj. dopis Petra a Hany Homolových obsahující informaci o ohlasu případu I. Jirouse v Austrálii (pod dopisem natištěná fotografie I. Jirouse s nápisem „Svobodu pro Ivana M. Jirouse!“) in: LP, Sb. VONS, inv. č. 151, sign. IV/14, kart. 29; zpráva Ivy Kotrlé o soudním jednání s I. Jirousem a J. Tichým u OS v Jihlavě in: *Západ* 11, 1989, č. 3 (květen), s. 6–9.

³ K případu Ivana Jirouse a Jiřího Tichého viz dále sdělení VONS č. 830, 836, 869, 934, 977, 989 a 1001, dokumenty č. 834, 840, 873, 938, 981, 993 a 1005.